

חברי המערכת: הרב אריאל סגרון והרב אליהו סעדון

גליון מס' 66 | נמסר ד' אלול תש"פ

השיעור השבועי של מו"ר הגאון הגדול רבי דוד יוסף שליט"א מתקיים בימי ראשון בבהמ"ד יחווה דעת רח' אגסי 1 י-ם בשעה 20:15

פרשת כי תצא

דיני אכילה קודם הבדלה (ב)

נושאי השיעור: אמירת הסליחות בימי ה'קורונה' | תפילת ערבית באמצע סעודה שלישית | אמר 'ברוך המבדיל' לפני ברכת המזון | בירך על אוכלין או משקין בזמן שהוא אסור באכילה | איסור ברכה לבטלה מדאורייתא או מדרבנן | ברכה על מאכל אסור | אכילה קודם תפילת שחרית | התפלל ערבית ולא אמר 'אתה חוננתנו' ובירך על מאכל קודם הבדלה | דברים על חובת השעה

ויסיר מעלינו כל נגע ומחלה וכל מגיפה, אכ"ר.

ב. קיצור סעודה שלישית

הנה כבר הוברר בשיעורים הקודמים שגם אם התחיל סעודה שלישית בסמיכות לשקיעה, הרי שיכול להמשיך אף לאחר צאת הכוכבים ללא כל חשש. אף אם התחיל סמוך ממש לשקיעה באופן שלא יכול היה לסיים את סעודתו קודם השקיעה.

אכן הפרי מגדים (סימן לט אשל אכריס סק"ב) דן באם לא אכל כזית עד שעבר זמן ההיתר, אם יכול להמשיך. ומסקנת ההלכה היא כמשמעות סתם דברי מרן השלחן ערוך (סימן לט ס"א) שכיון שהתחיל בהיתר שוב יכול להמשיך ללא כל חשש.

המגן אברהם (ס"ב סק"ב) כותב בשם רבינו בחיי (בספרו 'שלחן של ארבע') דבר מאוד מעניין, שכיון שכלל הוא בידינו 'אפוקי יומא מאחרין', שעלינו לאחר את יציאת השבת ככל יכולתנו, וזאת כדי להראות את חיבתנו ואהבתנו למתנה הזו, השבת, וכשאדם מקצר בסעודה שלישית ומפסיק כדי להבדיל, הרי שהוא כמו מי שהמלך בא לבקרו והוא אומר למלך 'אדוני המלך, אני עסוק לך מכאן...' כן הוא בשבת המלכה, לא רק שמותר להמשיך את הסעודה גם לאחר צאת השבת, אלא אדרבא כל המרבה הרי זה משובח ויכול להמשיך ולאכול.

ג. תפילת ערבית בעיצומה של סעודה שלישית

מאידיך גיסא, כיום שיש את מגיפת ה'קורונה' נהוג לקיים מניינים לתפילת ערבית בחצרות הבתים [ובשכונתינו 'הר נוף' נפוץ כן עוד טרם פרצה ה'קורונה'], ויכול להיות מצב שאם מאריך בסעודה שלישית לא ימצא אחר כך מנין, ויש ישובים שהוא דבר שבשגרה שלאחר צאת השבת כבר אין מניינים, לכן בחוסר ברירה משתדלים לסיים את הסעודה בזמן צאת השבת בכדי להתפלל. ויש לדון במי שלא סיים את הסעודה, ורוצה לצאת ולהתפלל ולחזור אחר כך להמשיך בסעודה שלישית. ראשית כל, אמנם מרן

א. אמירת הסליחות בימים אלו

ב"ה אתמול בלילה התחלנו באמירת הסליחות. אבל כולנו יודעים את המצב השורר בארץ כיום, ואת החובה הגדולה להשתדל בענין של 'ונשמרתם מאוד לנפשותיכם' בכל מה שקשור לענין מגיפת ה'קורונה'. ואנו איננו כאותם המופקרים שהולכים במסירות נפש במאות ואלפים נגד הממשלה והעומד בראשה, וכל זאת ללא כל שמירה על כללי הבריאות, וכל מי שאומר מילה הרי שהוא פוגע בדמוקרטיה! אבל נגדנו שאנחנו רוצים לומר סליחות ולהתפלל כראוי, יש להם תמיד טענות ומענות! אצלם הדמוקרטיה יותר קדושה! עד כדי כך! וזה לא יאומן כי יסופר. אבל אנחנו כלפי עצמינו אין לנו כל קשר עמהם, אלא כלפי עצמינו, שחובתינו לשמור על הכללים, על מסיכות כראוי וכל הכרוך בזה. ומעבר לכך כמו כן יש לקצר את השהות של הציבור ביחד, והמציאות מוכיחה שבעבור זמן בשהות עם אחרים גדלה ההסתברות להידבקות בנגיף, ועלינו להישמר ולשמור על עצמינו. ואתמול בלילה התחלנו סליחות בחצות וערכנו אותם ברחובה של עיר, והיה אור ואויר טוב, והשתדלנו שלא להגיב את הקול כדי שלא להפריע לשכנים, ואכן לא היתה שום הפרעה. וסיימנו את הסליחות בתוך כשלושים וחמש דקות. ואכן לא חייבים לנגן את כל הניגונים ולהאריך, ולא דילגנו על אף קטע מנוסח הסליחות, רק קיצרנו במנגינות והיה טוב מאוד. וכך יש לפעול בכל מנייני הסליחות הנערכים בבית המדרש. ואני מציע שיעשו כן בכל המקומות לומר את הסליחות בשלימותם אך לקצר את ניגוני הסליחות, ולא שכל חזן יבוא להוכיח את יכולתו. ואצלינו בבית המדרש הוריתי אף בשבתות שלא להאריך בניגונים בקדיש וכיו"ב, ולמרות שהוא כבוד שבת, אך חובתנו לשמור על בריאותנו. וכמו כן יש להקפיד שלא לקיים את הסליחות במקומות שיש שכנים שיכולה להיגרר על ידי כך הפרעה, וכמו בבית המדרש שלנו שאמרנו את הסליחות בצד שאין שם שכנים כלל, כיון שבין אדם לחבירו הוא חמור מאוד וחלילה לנו להיכשל בזה. וכן ראוי לעשות בכל בית כנסת שהוא קצת מבודד, לקיים את הסליחות בחוץ ללא הפרעה.

ויה"ר שלא ישמע עוד שוד ושבר ברחובותינו, ותהיה לנו בריאות טובה,

הן דומות ולא דומות, ויש ביניהם נפקא מינה. ולהלן יבואר.

ז. סתירה בדעת הרמב"ם

והנה ראשית כל יש להניח שאם לא יטעם את המאכל ברכתו תהא לבטלה. ואיסור ברכה לבטלה יש בו מחלוקת ראשונים מהו האיסור שבו, שהנה יש ראשונים שסוברים שברכה לבטלה היא איסור מדאורייתא. שהרי חז"ל במסכת ברכות (בג.) אומרים 'כל המברך ברכה שאינה צריכה עובר משום לא תשא את שם ה' וכו'". ולכאורה כיון שהגמרא אומרת שהוא משום לא תשא היינו שהוא איסור דאורייתא. וכן הוא בתשובות הרמב"ם (ש"ס פאל הדור סימן י, ופ"ח הרמב"ם ירושלים תלד סימן פל) דן הרמב"ם לגבי מנהג שנהגו בצור (בלבנון), שהיה בה ספק לגבי קריאת המגילה אם היא עיר המוקפת חומה מימות יהושע בן נון או לא, ומשכך היו קוראים את המגילה מספק בשני הימים, והיה להם מנהג משונה לברך על המגילה בשני הימים. ועל כך כתב להם הרמב"ם שאסור לעשות כן, וכתב שם בפירוש שהאיסור לברך מספק ביום השני הוא איסור דאורייתא. לעומת זאת במקום אחר כתב הרמב"ם שחכמים הם תיקנו את הברכות, והם אמרו שכל המברך עובר על לא תשא. ומשמע מדבריו במה שכתב "הם אמרו" שסבירא ליה שאיסור ברכה לבטלה היא איסור מדרבנן. דהיינו שחכמים אמרו את זה מעצמם, ואין זו אלא אסמכתא בעלמא.

וכשיצאו לאור העולם ספרי תשובות הרמב"ם, העירו גדולי האחרונים את הקושיא הזו. ובספר זרע אמת שואל שאלה זו [ואכן בתקופתו ספרי תשובות הרמב"ם החלו לצאת לאור בפעם הראשונה באופן מסודר], ומסיק שדעת הרמב"ם היא שאיסור ברכה לבטלה היא איסור דרבנן. וגם השדי חמד מאריך בזה ומסיק שדעת הרמב"ם שהאיסור הוא מדרבנן.

לעומת זאת מרן החיד"א (בכ"י יוסף סימן מו סק"ו) ובספרו יעיר און מערכת ב' אות א) סובר שדעת הרמב"ם איסור ברכה לבטלה היא איסור דאורייתא. ע"ש. והמגן אברהם (סימן לטו סק"ו) מוכיח כן מדברי הרמב"ם בחיבורו ע"ש. ועוד הרבה אחרונים טוענים כן בדעת הרמב"ם, וכן מבארים הרבה פוסקים בדעת מרן השלחן ערוך.

ח. ביאור שיטת הרמב"ם

ובביאור הסתירה ברמב"ם יש לומר, שהנה מי שמוציא שם ה' לבטלה עובר ודאי על איסור דאורייתא של לא תשא. לעומת זאת כשמברך ברכות על אוכלין או משקין אין זו הוצאת שם ה' לבטלה שהרי חכמים הם תיקנו את הברכות (בכ"מ טו.), ולא רק שאין איסור הוצאת שם ה' לבטלה אלא הוא מקיים מצוה. והיינו שחכמים הפקיעו את הברכות מאיסור הוצאת שם ה' לבטלה שהלא הוא עושה כן בשביל לשבח את הקב"ה. והנה אם יבוא מאן דהוא וימציא ברכה מליבו [הוא מחזיק מעצמו חכם, וכמו 'נשות הכותל' וכתות הרפורמים בימינו, שממציאים מצוות שלא היו מעולם.. הם כל כך מתקדמים שהם הולכים אחורה, וממציאים דברים מוזרים מאוד, ואת העיקר, מה שכתוב בתורה הם מזלזלים ובוועטים, ונתפסים על דברים טפלים ומוזרים, וממציאים דברים חדשים שלא שערם אבותינו], והנה הוא הולך ברחוב ורואה עץ שמוציא פירות ורוצה לברך על ראיית העץ "בורא פרי העץ" הלא הוא רשע מרושע בכך שהולך נגד חז"ל וממציא הלכות חדשות, אנחנו נאמנים לדברי חכמינו, וכשממציא דבר שחז"ל קבעו שהוא ברכה לבטלה, הרי שהוא עושה איסור.

ולפיכך יש לומר, שביאור הדברים שכשאנו ממלאים את הוראות חז"ל הרי שזו מצוה לברך ברכות אלו, אך כאשר אנו עושים על פי דעתינו ודלא כמאמר חז"ל הרי שזה איסור מהתורה. וזהו הביאור בדברי הרמב"ם שאמת היא שברכה שאינה צריכה היא איסור מדאורייתא, ואמנם הרמב"ם כותב שחכמים הם תיקנו את הברכות והם אמרו שמי שמברך ברכה שאינה צריכה עובר משום לא תשא, ביאור דבריו היינו שאין הכוונה שחכמים הם

השלחן ערוך (סימן קעמ ס"ו) פוסק שתפילה באמצע הסעודה אינה נחשבת להיסח הדעת. אבל כאן יש בעיה אחרת שהרי הוא יוצא מרשות שבה אכל לרשות אחרת, ובשינוי רשות בסעודה יש מחלוקת גדולה בראשונים אם צריך מקודם לברך ברכת המזון, או שיכול בדיעבד להמשיך ולאכול.

וכשזה במוציא שבת תהא בעיה נוספת שהלא אמר 'אתה חוננתנו' בתפילת ערבית, וכשממשיך לאכול הרי שאינו יכול לומר 'רצה והחליצנו' בברכת המזון.

ד. אמר 'ברוך המבדיל' קודם ברכת המזון

ויש עוד שאלה באחרונים, במי שהמשיך את הסעודה שלישיית בלילה, ונצרך לעשות מלאכה ואמר 'ברוך המבדיל בין קודש לחול' ועשה את מלאכתו, ולאחר מכן רוצה לברך ברכת המזון, אם יכול לומר 'רצה' בברכת המזון. והמגן אברהם במקום אחד מסתפק בזה (סימן קס"ג ס"ק לג), ואילו במקום אחד כותב שעליו לומר 'רצה'. הגר"ז בשלחן ערוך הרב כותב, שב ואל תעשה עדיף, ואין לומר 'רצה' בברכת המזון כזו. וכיון שהיא מחלוקת גדולה בפוסקים יש להימנע מלהיכנס לשאלות כאלו. ואמת היא שיכול להמשיך את הסעודה לאחר התפילה, אך כיון שאינו יכול לומר 'רצה' ובנוסף הוא מכניס עצמו למחלוקת גדולה בפוסקים אם צריך לברך או לא, יש להימנע מכך.

ומשכך על כל אחד לשים ליבו להתחיל את סעודתו בזמן, ויכול להתחיל את הסעודה שלישיית כל זמן בין השמשות, וכשנגמר זמן בין השמשות אסור לו להתחיל את הסעודה, וכמו שנתבאר בשיעורים הקודמים. ויתירה מזאת, אם התחיל סעודה שלישיית לאחר שלוש עשרה וחצי דקות מהשקיעה, ונזכר שהתחיל לאחר הזמן שחייב להפסיק מאכילתו מיד. וזאת כיון שעליו להתפלל ערבית ולקרוא קריאת שמע. אכן אם התחיל סמוך לשקיעה אף תוך חצי שעה לצאת הכוכבים, יישבו הפוסקים את המנהג שהוא מצוה משום סעודה שלישיית, וצירפו לזה עוד כמה טעמים. אך לאחר צאת הכוכבים אין שום היתר להתחיל. ואם התחיל באיסור כבר פסק מרן השלחן ערוך (סימן ל"ג ס"ב) שלגבי תפילת ערבית יש להפסיק, מחמת קריאת שמע. בשונה מתפילת מנחה שבדיעבד יכול להמשיך את התחיל באיסור. [ויש לכך עוד סיבות אחרות ואכמ"ל].

ה. בירך על משקה קודם הבדלה אם ישתה

יש שאלה שדנים בה הפוסקים, במי שכל סעודה שלישיית ובירך ברכת המזון, ולאחר צאת הכוכבים בירך על דבר מאכל ונזכר שאסור לו לאוכלו. והנה אם בירך על כוס מים עליו לשתות ללא כל ספק. כיון שמדינא דגמרא מותר לשתות כוס מים קודם הבדלה. אך אם בירך על משקה יותר משוּב, כגון קפה או תה, אמנם גם בזה כפי שנתבאר יש ראשונים שסוברים שמותר לשתות עד הבדלה, ולכן בדיעבד אם בירך - עליו לטעום, וזאת כדי שלא תהא ברכתו לבטלה. ודינים אלו הם קלים כיון שבלאו הכי יש בזה מחלוקת אם מותר או אסור בלילה, ולכן יש להקל מחמת איסור ברכה לבטלה.

ו. בירך על דבר מאכל בזמן שהוא אסור באכילתו

והנה, אם לקח פרי או דבר מאכל ובירך עליו ונזכר שאסור לאכול עד הבדלה, יש לדון בזה אם עליו לטעום מהמאכל כדי להימנע מברכה לבטלה, או שמא מחמת שהוא אסור באכילה, לא יאכלנו וברכתו אכן תהא לבטלה.

ושאלה זו הינה מאוד מורכבת, כיון שהיא מצויה בכל זמני איסור אכילה, כגון באכילה קודם תפילת שחרית שמותר רק לשתות, ובירך על מאכל ונזכר קודם הטעימה. וכן שאלה זו מצויה בתענית ציבור, שבטעות בירך על מאכל וקודם האכילה נזכר שאסור. וכן במקום שאכל ארוחה בשרית ולאחר זמן מה הביאו לו גלידה חלבית וכיו"ב, ובירך עליה וקודם הטעימה נזכר שהוא בתוך שש שעות לאכילת בשר, ועוד כיו"ב. וכל השאלות הללו

להיכשל באיסור דאורייתא של ברכה לבטלה.

יב. איסור אכילה קודם שחרית

וכמו כן הוא אם בירך על מאכל קודם תפילת שחרית, שאמנם בדברי הרמב"ם (פ"ו מהלכות תפילה הלכה 7 ובספר המלוות פ"ד ט) משמע שסבר שהוא איסור מדאורייתא שהרי כתוב 'לא תאכלו על הדם'. ומוכח מדבריו שהבין שהוא איסור מדאורייתא. אכן חז"ל דרשו כמה דברים מהפסוק הזה, והרמב"ם כתב שם שהוא לאו שבכללות, וכך כותב גם בספר החינוך (מ"א למ"ח) שהוא איסור דאורייתא. וכך כתב הרא"ה בחידושו (ספר פקודת הלויס על זכיות י"ג). [יש אומרים שהרא"ה הוא מחברו של ספר החינוך ויש מערערים על כך] אולם למעשה כתבו תלמידי רבינו יונה על מסכת ברכות (ס"ג) שהוא איסור דרבנן, וכך מבואר בדברי מרן הבית יוסף (סימן פ"ט) שהוא איסור דרבנן. ולכאורה באכילה לפני התפילה 'אוי לי מיצרי ואוי לי מיוצרי', אם יטעם לפני התפילה הרי שזה איסור אכילה לפני התפילה, ואם לא יטעם הרי שנכשל הוא באיסור ברכה לבטלה.

אולם יש לומר על כך, שכיון שדעת מרן שהוא איסור דרבנן בלבד יש מקום להקל ולטעום כדי שלא יעבור על איסור ברכה לבטלה. ועוד יש מקום להקל על פי מה שכתב הנמוקי יוסף שמותר לטעום לפני התפילה, ואמנם רובא דרבתינו הראשונים חולקים עליו, אולם יש בזה עוד סניף להקל כדי להימלט מאיסור ברכה שאינה צריכה.

יג. הטעם להקל כשבירך לפני שחרית

ולגבי אם בירך על מאכל קודם שחרית יש לומר עוד, שהנה יש טעם נוסף לאיסור לאכול קודם תפילת שחרית שהוא משום מה שאמרו חז"ל (בברכות ש"ם), על האוכל קודם התפילה שעליו הכתוב אומר 'ואותי השלכת אחר גויך', אל תקרי 'גויך' אלא 'גאיך' דהיינו שזו גאוה לאכול קודם התפילה, וחז"ל שם אומרים לשון "אחר שאכל ושתה ונתגאה מקבל עליו עול מלכות שמים?"! והנה אותו אחד שבירך בטעות על המאכל, גם אם יאכל אין זו גאוה, כיון שאינו עושה כן אלא להימלט מן האיסור.

ויתירה מזאת, גם לאותם ראשונים שסוברים שאיסור אכילה לפני התפילה הוא איסור דאורייתא, אולי יש לומר שהאיסור מהתורה הוא רק באכילה ממש, אך בטעימה מועטה בכדי להינצל מאיסור אין בזה איסור. ואין בכך כלום.

והמבואר שמי שבירך בטעות על דבר מאכל קודם תפילת שחרית יש סברא גדולה להקל שיטעום במעט כדי שלא לבוא לידי ברכה לבטלה. והנה בספר 'ברכת ה'" להגאון רבי משה הלוי זצוק"ל כתב להחמיר בזה. אולם לפי כל הסברות והנימוקים שנאמרו יש מקום גדול להקל ולטעום קודם התפילה. ויש לי בזה עוד נימוקים ואכמ"ל.

יד. טעימה אינה מבטלת את התענית

ומהאמור נלמד לגבי נידון דין במוצאי שבת, שודאי הוא שאין מי שאומר שהאיסור לאכול קודם הבדלה הוא איסור דאורייתא, והאיסור הוא רק מדרבנן, ולעומת איסור ברכה לבטלה שהוא ספק איסור דאורייתא, ודאי שאם בירך בטעות על דבר מאכל קודם הבדלה שיטעם במעט כדי שלא יכשל באיסור ברכה לבטלה. וכן הוא הדין לגבי אכילת חלב בתוך שש שעות לאכילת בשר. וכן הוא הדין לגבי תענית ציבור, שאיסור האכילה הוא מדרבנן. שיטעם מעט, ולא יכשל באיסור ברכה שאינה צריכה, ואינו מפסיד את התענית, ואף יכול לעלות לתורה ולומר עגנו. מלבד בתענית יום הכיפורים שהיא דאורייתא ואסור לו לטעום ואמרינן בזה שב ואל תעשה עדיף.

ופעם אירע שבא לפני אחד המתפללים בבוקר תשעה באב, וסיפר שהוא

אלו שתיקנו את האיסור של ברכה שאינה צריכה והוא איסור מדרבנן, אלא היינו שחכמים אמרו שאם נקיים את הוראתם בברכות הרי שזו מצוה וחובה, אך אם לא יעשה כהוראתם מיד נכנס הוא לכלל איסור ברכה שאינה צריכה מדאורייתא. וכך הוא ביאור מרן החיד"א (ס"ג).

ט. ברכה לבטלה איסורה מדרבנן

לעומת זאת שיטת הרא"ש והתוספות בראש השנה (ל"ג ד"ה וה"א) היא שאיסור ברכה שאינה צריכה היא איסור דרבנן. ואם כן הוא מחלוקת בראשונים מקצה לקצה, אם איסור ברכה שאינה צריכה היא דאורייתא או איסור דרבנן.

י. ברכה על מאכל האסור באכילה

ממילא בנידון דידן, שבירך על מאכל שהוא אסור באכילתו, ואם לא יאכל הרי שנכנס לספק איסור דאורייתא של ברכה לבטלה. ויתירה מזאת, יש פוסקים שאומרים שאף לשיטת התוספות שאיסור ברכה שאינה צריכה היא איסור דרבנן, אין זה ככל איסורי דרבנן, אלא הוא יותר חמור, כיון שחז"ל הסמיכו את האיסור על 'לא תשא' שהוא לאו חמור. חז"ל אומרים שכשהקב"ה אמר "לא תשא את וכו'" העולם כולו נודעזע, ומכיון שכך, גם אם נאמר שאיסור ברכה לבטלה הוא איסור דרבנן הלא יש לנו כלל 'ספק ברכות להקל', ואמנם ספק דרבנן לקולא, אך לענין ברכות אנו מחמירים מאוד בכלל של ספק בברכות. ולפי זה יוצא שכיון שיש כאן איסור, או דאורייתא ממש, או דרבנן שהוא קרוב לדאורייתא, לכאורה צריך לטעום מן המאכל, כשבירך עליו קודם הבדלה.

לעומת זאת אם נאמר לו לטעום אפשר ואין לו כבר מה לעשות, שהרי כיון שהוא אסור לו לאכול ולשתות, הרי שכשהוא אוכל דומה הוא למי שבא לאכול דבר איסור ובא לשאול מהי ברכתו הראויה לו... האם מותר לו לברך?! והראב"ד (בהשגה על הרמב"ם פ"א מהלכות זכיות ה"ט) סובר שאכן יכול לברך, וכן היא דעת הרא"ש (בברכות פ"ק ש"ק פ"ג א"כ ס"ג), וטעמם משום שסבירא להו שאין כל קשר בין איסור האכילה של האוכל לבין החובה לברך על כל מה שאוכלים. ואת עונשו יקבל שאכל דבר לא כשר.

לעומת זאת הרמב"ם (ס"ג) כותב שלא תיקנו חכמים ברכה אלא רק על דבר שהוא מותר באכילה, ועל מי שמברך על איסור עליו נאמר 'בוצע בירך נאץ ה"'. ומרן השלחן ערוך (סימן ק"ט ס"א) פוסק כדעת הרמב"ם שאסור לברך על מאכל איסור. אם כן יש לומר, שבכל השאלות האמורות שאסור באכילה ובירך על המאכל, אין לומר לו לאכול, שהרי אכילה זו היא אסורה, וממילא היא גם אינה מחוייבת הברכה, שהרי מרן פסק כדעת הרמב"ם שאין לברך על דבר אסור, ואם כן הרי גם כך הוא נכנס לכלל איסור ברכה לבטלה.

יא. איסור שנדחה מפני איסור אחר

אולם יש לדחות, שהנה להראב"ד והרא"ש אם אוכל את המאכל האסור הברכה היא אינה ברכה לבטלה, ולשיטתם כנראה שיהיה חייב לטעום מן המאכל כדי להינצל מאיסור ברכה לבטלה. והנה אם מדובר בדבר איסור האסור מהתורה, כנבילות וטריפות, הלא ודאי שאין לומר לו לאכול, שהרי מפני מה יידחה איסור אחד מהתורה [נבילות וטריפות] בעבור איסור אחר [ברכה לבטלה]. אולם אם מדובר בדוגמאות האמורות, אכילה בתענית, וכן אכילה של חלב בתוך שש שעות לאכילת בשר, שהרי "דרך ביטול אסרה תורה", דהיינו מן התורה איסור בשר בחלב הוא רק כשנתבטלו ביחד. וכמו שהיום עושים אצל הגויים קציצת בשר עם גבינה צהובה זהו אסור מדאורייתא באכילה ובהנאה. אך מי שיאכל סנדוויץ' ובתוכו ישים בשר קר וגבינה קרה איסורו אינו אלא מדרבנן בלבד. וההרחקה של שש שעות בין בשר לחלב זה עצמו הוא מחלוקת, אכן אנחנו הספרדים הולכים אחר פסקי מרן השלחן ערוך שפסק שצריך לשמור שש שעות. ועל כל פנים היא הרחקה מדרבנן וודאי שעדיף לעבור על איסור דרבנן מאשר

ואכמ"ל ויבוארו הדברים בהרחבה בעתיד אי"ה.

טז. מחשב שכרן של מצוות

מכל הנידון האמור רואים אנו עד כמה יש לנו חובה לשקול הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר מצוה כנגד הפסדה, לחקור ולשאול על מעשינו כיצד היא הדרך הנכונה, 'נחפשה דרכינו ונחקורה' עלינו לחשוב מה הקב"ה רוצה מאיתנו, מה הוא מבקש ממנו. הרי כל המגיפה הזו היא איננה דבר חדש, וכבר היתה לעולמים, וגם בזמנם היו עושים בידוד, ואין זו המצאה חדשה של הממונים על הבריאות. הגאון רבינו חיים פאלאג'י מספר בשו"ת חקקי לב שבזמנו גם שררה מגיפה וסגרו את כל הבתי כנסיות והשלטון העות'מאני ששלט אז בטורקיה אסרו את התפילה בציבור. והיו נוהרים מאוד, ורק במקום שהיו שם כמה יהודים גרים ביחד היו מתארגנים להתפלל יחדיו. וגם רבינו חיים פאלאג'י בעצמו כך היה נוהג, והוא דן בספרו אם מותר לקרוא בתורה בזמן תפילת מנחה, שלהאשכנזים יש להקל אולם להספרדים יש להחמיר ולקרוא רק בתשלומים בשבוע הבא ואכמ"ל. ומרן החיד"א כותב לדון בנושא בענין אם מותר לקרוא בתורה לאחר תפילת מוסף או לא. ועל כן אין לנו לחשוב מה הם אומרים עלינו לעשות, לא הם ולא בג"ץ, אותנו מעניין רק לעשות ולשמור על מה שצריך, ולהימנע מכל הסיבות המביאות להידבקות במחלה, ולשמור על עצמינו ועל בריאותינו.

לא צם ורוצה לעלות לתורה. והוא היה בריא בגופו ולא היתה סיבה שלא יצום, אז שאלתי אותו לסיבת הענין, ואמר לי שבבוקר קם ובירך בטעות על דבר מאכל, והוא ידע שלהלכה הוא צריך לטעום ולכן טעם מעט, אך לאחר שטעם אמר הרי בין כה וכה הפסיד את התענית בכך שאכל לכן המשיך ואכל ושתה כרגיל. ואמרתי לו שהלא זוהי עצת היצר, בתחילה בא בתואנה של טעות וכיו"ב, ולאחר מכן הוא מייאש את האדם ומרחיק אותו עוד יותר, ועל כך אנו אומרים בתפילת ערבית "והסר שטן מלפנינו ומאחרינו", לפנינו - שאם בא לעשות עבירה הוא אומר לאדם הרי אתה אנוס וכו' וכיו"ב, אך לאחר שעבר את העבירה הוא מייאש אותו וגורם לו לחוש כאילו אין תקוה לאחריה. ומתוך כך הוא ממשיך באיסור ובעצותיו של היצר הרע.

טז. בירך על מאכל לאחר ערבית

הפוסקים דנים במי שהתפלל ערבית ולא אמר 'אתה חוננתנו' שההלכה היא שאינו חוזר ומתפלל כיון שאומר אחר כך הבדלה ויוצא בזה ידי חובה. והנה אם טעם לאחר ערבית קודם הבדלה יש בזה מחלוקת ראשונים בפירוש דברי הגמרא, ומסקנת ההלכה היא שחייב לחזור ולהתפלל ערבית. והנה יש לדון במי שהתפלל ערבית ולא אמר 'אתה חוננתנו' ובירך על מאכל ונזכר קודם האכילה שהוא אסור באכילה, האם יאכל ובכך יהיה חייב לחזור ולהתפלל, או שמא שלא יאכל וברכתו תהא ברכה לבטלה. והנה הגר"צ אבא-שאול זצוק"ל כותב בשו"ת אור לציון שלא יטעם מן המאכל כדי שלא יתחייב לחזור על תפילת העמידה. [למרות שבכך יתחייב לחזור על כל תפילת העמידה]. ואני כתבתי תשובה על כך, שעליו לטעום למרות שבכך יתחייב לחזור שוב על תפילת העמידה, והוא משום שלאחר שטעם חז"ל חייבו אותו להתפלל שוב עמידה ואין אלו ברכות לבטלה.

בשורה משמחת לציבור בני התורה

הננו להודיע לציבור בני התורה המקפידים בהידור והדבקים במורשתו ובמסורתו של מרן מאור ישראל רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל כי הצלחנו בס"ד לארגן מכירת עופות וחלקי עופות בכשרות המהודרת של בד"צ 'יחוד דעת' בנשיאותו של הגאון הגדול הרב דוד יוסף שליט"א במחירי עלות מוזלים במיוחד!

כרעיים: 24.00	כבד: 19.90	חזה עוף: 25.00
ירכיים: 24.00	כנפיים: 11.90	שניצל: 28.00
פרגיות: 53.00	עוף שלם: 19.90	שוקיים: 25.00

מחירון נקיים

ועד הכשרות 'יחוד דעת' בנשיאותו של הגאון הגדול הרב דוד יוסף שליט"א הוקם ע"י רבני קהילות ורינים מומחים מתלמידי מרן, המיישמים את פסקי מרן זצוק"ל בצורה מוקפדת ומדויקת הלכה למעשה.

להזמנות: טל: 052-7678911, 058-5401402 | מייל: md10527678911@gmail.com | 058-5401402

שהחיינו! ממשיכים את מורשתו של מרן

בשורה משמחת לציבור בני התורה המקפידים בהידור והדבקים במורשתו ובמסורתו של מרן רשכבה"ג רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל מהיום ניתן להשיג בחנויות וברשתות השיווק המובחרות עופות וחלקי עופות בכשרות המהודרת של בד"צ 'יחוד דעת' בנשיאותו של הגאון הגדול הרב דוד יוסף שליט"א

ועד הכשרות 'יחוד דעת' בנשיאותו של הגאון הגדול הרב דוד יוסף שליט"א הוקם ע"י רבני קהילות ורינים מומחים מתלמידי מרן, המיישמים את פסקי מרן זצוק"ל בצורה מוקפדת ומדויקת הלכה למעשה.